

### מסורת הש"ס

(6) סנהדרין כג: (ג) ונמ"ק יד: (א) סנהדרין כג: וכל הסוגיא עד סופו וע"ש כמה וכמה עינים; (ד) מיר ה' לג: סנהדרין שם ע"ש מ"ק יט: (א) סנהדרין שם: (א) י"ל וזמנ שמואל אל ה' בעד ישראֵל,

### תורה אור השלם

1. עניני ד' עניני דרשן העם הזה בי אֶתֶּהָ ה' וְהָאֱלֹהִים וְאֶתֶּהָ הַסִּבָּת אֶת לָבֶם אֲחֵרִית: מלכים א יח לו 2. מֶלֶךְ בִּיפּוֹ תַחֲזִיב עֵינָיו תְּרַאֲיָה אֶרֶץ מִדְבָּרָה: ישיעיהו לג י 3. וְרָאשָׁם לֹא יִגְלֹה וּפְרַע לֹא יִשְׁלַח בְּסוֹם יִבְסְמוּ אֶת רֵאשֵׁיהֶם: יחזקאל מד כ 4. כָּל יָמֵי יָדְךָ גִּדּוֹר תֵּעַר לֹא יִעָבֵר עַל רֹאשׁוֹ עַד מִלַּאת הַיָּמִם אֲשֶׁר יִזְרֹ לָךְ קוֹשׁ יִהְיֶה גִדּוֹל פֶּרַע שֶׁעַר רֹאשׁוֹ: כמדרש ר ה

### הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה דנעי למחמס כי' על איי (קך שמעתי) מח"מ וי"ב ג"ל דור עשות: (ג) ד"ה רבי אומר כי' אכל מה אעשה שתקנתן קלקלתן דהוי כמה שנים שלח מורה עבודה וקלקלה וו תקנתן: (א) הוי' ד"ה לא כי' יי"ב לפי ו' לא גרס מלת כלל:

### הגהות מהר"ב

**רנשבורג**  
[א] רש"י ד"ה אסור לשמות יין וכו' ותו לא שמא וכו'. כי"ב פי' תו לא אסור משום שמה יבנה וכו' ומכדי עבודה דמלא הא' לא גזרין כמ"ס רש"י ד"ה ואינו יודע וכו' ולא חיישינן וכו' ע"ל ולפיכך אסור רק אותו יום לחוד ולק"מ קושת מהרש"ל ודו"ק. שוב דלמינן ק' כשי"ד: [ב] על ד"ה לא לפרט כלל אלא יסתפרו ככל יום. כי"ב דלפ"י מה יענה לקושי' המוס' ד"ה לא לפרט ויזמיר יפלה דסוף לשון רש"י הוא כמעט כמירון התוספות ונמאלו רש"י מוס' מוס' מון כדי דיעור:

### מוסף רש"י

הובא בעמוד הקודם

### רבינו גרשום

משום דבעי למיחתם במרחם על הארץ. ונזכר א"י בימי דור ושלמה. אנשי משמר מחתנין ולא משלימין. מתענין הואיל ואין עצמן עוסקין בקרבנות, ולא משלימין דכיון דמשמר שולחן עוסקין בקרבן היום יו"ט הוא להם, לפיכך אין משלימין. אנשי בית אב שמקריבין קרבן היום, לא היו מתענין כלל. הואיל עוסקין בקרבן. שלש שניות. שוכר תקפה הגוירה. אנשי משמר מותרין לשחות יין בלילות. הואיל ואין עוסקין בקרבן היום. אנשי בית אב. שעובדין היום, לא ביום ולא בלילה.

הואיל בבלייתו מקריבין נמי אברים ופדרים שלא נתעכלו כמכרם. כל כהן שמכיר משמרתו. ויודע מאיזה משמרה הוא, ומשמרת בית אב שלו. שידע באיזה בית אב הוא. ויודע שבתי אבותיו קבועין. שידעין באיזה יום עובדין בית אב שלו. אסור לשחות יין כל אותו היום. אפי"פ שאינו בירושלים, אלא הואיל ויודע שהיום עובדין בית אב שלו ואסורין ביון, הוא נמי אסור. מכיר משמרתו. שידע מאיזה משמרה הוא, ואינו מכיר משמרת בית אב שלו. שאינו יודע מאיזה בית אב הוא. ויודע שבתי אבותיו קבועין. שידע שמשמרתו של קבועין ועובדין [זן], אבל אינו יודע באיזה יום עובד בית אב שלו, אסור לשחות יין כל השבת, דשמא היום עובד בית אב שלו. ויודע שבתי אבותיו קבועין. שידע שוב בית אב שלו עובדין יום אחד בשנה, שהיו כהנים יום (6) ובית המקדש קיים. רבי אומר אומר אני. אם היה כהן בזמן [שנבחר] קיים שאין מכיר משמרתו ומשמרת בית אב שלו, היה אסור לשחות יין לעולם. אבל מה אעשה שתקנתו קלקלתו, כלומר, חרוב הבית"ק שהיו קלקלם, תקנתם לשחות יין כרבי. דאמר שתקנתו קלקלתו, אבל חכמים אומרים אין מותרין לעולם. כדי שלא יכנסו למשמרתם כשהן מגזלין. שכשיעידעין שאין יכולין לספר ולכבש במשמרתן, מספרין ומכבשין קיינסו למשמרתם (כשהן מגזלין). הואיל ומשמרות מתחדשות. שיראו אותו בפיפותו. ראשם לא יגלחו פרע לא ישלחו. ראשם לא יגלחו משמע לא יגלחו כל שעריהם לגמרי, ופרע לא ישלחו משמע שלא יגדלו שעריהם. ודילמא הכי אמרי רחמנא ופרע לא ישלחו דלא לירבו כלל. אלא מסתפרין בכל יום. פרע (להביא) [ליהוין]. שיגדילו שערם כל שהוא, להדינו לא יום, שלוח לא ישלחו וכן דמאי. אי הכי. הואיל וילפת פרע פרע מגזר, אפילו האידנא נמי. דהו אסורין בפריע ראש נמי, שהיו נזירות נוהג בזמן ההו. דומיא דיון. דהא איתקני פרע ראש יום, דכתיב יין לא ישתו כל כהן וגו'. בזמן ביאה. למקדש אסור, דכתיב יין ושכר לא תשת אתה ובניך אתך בבואכם אל אהל מועד.

## סדר תעניות כיצד

### פרק שני תענית

### זי.

אלא בראש השנה. כדלמרינן ב"ה (דף טו.) אמרו לפני מלכיות

וחרונות וכו': ויצינל. ביום הכפורים של יוצל כדמתן התם (דף

טו:) שזה היוצל לר"ה לתקיעה ולזכרות כו': ובשעת מלחמה. דכתיב

(במדבר י') וכי תבאו מלחמה בצרצכם על הכר הצורר אתכם וגו'. ולא

יענין מנה איתפריש דלומר זכרות

ופסוקי מלכיות וזכרות ושופרות

בשעת מלחמה: זעקא לאליהו. על

מי שענה את אליהו חותם שומע

זעקא ובשמואל שומע תפלה דכתיב

ביה תפלה (שמואל א ו') קצנו את

כל ישראל המצפנה והמפלל בעדכם:

**זעקא.** דכתיב (שם טו) ויחר לשמואל

ויעק אל ה' כל הלילה ואיכא למימר

המצפה הוה היא' זעקא דבתר

פרשת קצנו כל ישראל המצפנה

כתיב בצרפת ונחמתי כי המלכתי

את שאלו וגו' קך שמעתי: גבי

**אליהו.** צמעשה דהר הכרמל כתיב

תפלה דכתיב עניי ה' עניי דשמע

לשון בקשה ותפלה ולא לשון זעקא

ומשני עניי ה' עניי לשון זעקא הוא

קך שמעתי: **יונה צפר דא ושלמה.**

דזה צמי אמתיכו בצדר עולם:

**דנעי למחמס.** כסוף כל זכרות זרין

מרחם על הארץ ולהכי צעי צלותה

חמימה דוד ושלמה שהן התפללו על

ארץ ישראל (א) קך שמעתי. אי נמי

משום דלמינה תקון בית המקדש

דהוא עיקר הארץ קך שמעתי: זרין

**משפיל הרמים.** היו אומרים צמקוס

זרין מרחם שהכניעם צמטר שצנו

צמצוזה: **מגלן אמרו.** מדקמתי

הכא דלפילו אנשי משמר שלא היו

עוזדין צלותו היום כלל אפילו הכי

אסורין לשמות יין: **ספן.** בזמן

הזה: **המכיר משמרתו.** היודע

מלחו משמרתו הוא מהיויריז או

מדיעיה אף אחת מנ"ד משמרות

שידע שמות אצותיו ואבות אצותיו

עד יאוריז ויודע איזה יום ואיזה

צצת היו עוזדים: **קצועין.** שידע

ודאי שצית אכ שלו עוצד צמקדש

לפי שהרבה היו צמתי אבות הכהנים

שלא הוקצנו. שוב אמר לי רבי קצועין

שלא נתחלל בית אכ שלו להיות

מגולל אף הכהונה ויודע שראוי צית

אכ שלו לעצור: **אסור לשמות יין**

**כל אוסו היום.** [א] ותו לא שמא

יצנה צית המקדש ומכדי העבודה

ויהיה זה לרין לעצוד: **מכיר**

**משמרתו.** שידע איזה צצת

צצנה עוזדין: **ואינו יודע מאיזה**

**צית אכ.** דעכשיו אינו מכיר צאחה

יום צצנת עוזדין ויודע צצתי אצותיו

קצועין אסור כל אותה צצת מפסיקא.

צבולכו גרסינן ויודע צצתי אצותיו קצועין הן דלס אינו יודע צצתי אצותיו קצועין לעצוד מותר הוא לשמות יין כל השנה ולא חיישינן

שמה יבנה ושמה צית אכ שלו יעצדו היום: **רבי אומר אומר אני ספן אסור כו'.** כלומר אי חיישינן לשמא יבנה יהא אסור לעולם אפי' המכיר

משמרתו ומשמרת צית אצותיו דחיישינן שמה יצמנה סדר משמרות ושמה יעצדו כולם לחנוכה הצית צצת אחת וממלא זה לרין לעצוד אצל מה

אעשה (ו) שתקנתו קלקלתו דהוי כמה שנים שלא חזרה צירה וקלקלה זו תקנתו לשמות יין צהיאל ולשמא יבנה לא חיישינן: **ספן מגזלין.**

שלא יהו סומכין על יום אחד מימי צצת ואין מסתפרין צצנת שעצרה: **מספפר ככל יום.** מזהו: **מעצב צצת לעצב צצת.** ולא ישהה מלגלג

**יותר: ומשמרות מסחדשות.** ככל צצת וצצת ומשמרה שלא רחאתו עד עכשיו וצאה לראותו הדצר נאה שתראהו ציופיו: **לא לירכו כלל.** [ב] אלא

**יסתפרו ככל יום דהכי משמע ופרע דיינוי שלשים לא ישלחו אלא יגלחו: שלוח לא משלחי.** הכי משמע פרע שגדלו אינן רשאיין לגדל עוד: **אי הכי.**

כיון דמקדש נפקת לא האידנא נמי לא ילשחנו ונמי כיון דומיא דיון דכתיב צמקון להאי ופרע לא ישלחו ויין לא יגלחו כל כהן:

**מה יין בזמן ציאה הוא דאסור.** דכתיב (יחזקאל מד) צבואם אל החצר כהן צמנן צצית המקדש קיים צצאין שם לעצוד: **שלא בזמן**

**ציאה.** כגון האידנא שהצית חרצ ולא זמן ציאה היא: **וספניא רבי אומר אומר אני כו' ואמר איני כו' מכלל דרצנן אסרי.** דחיישינן לשמא

יצנה. ומלי נמי מייתי רישא דצרייתא מפני מה אמרו אנשי משמר כו' ואייתי סיפא צלשון קצרה ודייק מינה מכלל דרצנן אסרי:

ביום שני כמזהו. כגון שהיא משמרת יהויריב, בתחלת ניסן בית אב פלוני באחד בשבת, בית אב פלוני בשני בשבת, וכן

כולן, ולפיכך אמרו [המכיר] משמרתו באיזה חדש ובאיזה שבוע זמנו, ובית אב שלו באיזה היום מן השבוע זמנו, והוא מן

הקבועים לעולם, אסור לשחות יין בו ביום, מאי טעמא אמרין שמא יבנה הבית ויהיה שתייו ואינו יכול לשמש בו ביום.

ומי שאינו מכיר בית אב שלו, אבל מכיר באיזה שבוע זמן משמרתו, אסור לשחות יין כל אותו שבוע. ומי שאינו מכיר לא

זה ולא זה, אבל יודע שבתי אבותיו קבועין בעבודה, אסור לשחות יין לעולם, דבכל יום חיישינן שמא יבנה יום זה. ואמר

[אומר] אני כגון זה אסור לשחות יין לעולם. (2) אסור דרבנן, ואסורין (אצל) [נאל] תקנתו קלקלתו, ולא השמטנו כולה

בסנהדרין כיון פרק כהן גדול. פי', כיון שנתקלקלה [נדיעתן] בבית אב שני הותר, שאפילו אם יבנה הבית ואינו משמש

עד שישב בית דין של כהונה וקבעתו באיזה יום ישמש, לפיכך עכשיו מותר, וכן כל כהן שאינו בר עבודה ביום יודע

מותר. ועל זה אמר אביי, כמאן שחו האידנא כהני חמרא כריכי, מכלל דרבנן סברי כשנחמתייהו, ואכיל דהוה כהן מבני ביה

לא הוה שתי חמרא, דהא אמר רבא לדביהתו דאביי ידענא ביה בנחמתי דלא הוה שתי חמרא, ונהגו הכהנים לשחות יין

עכשיו כריכי. הכהנים והלויים אנשי משמר, וישראל אנשי מעמד בשבוע המשמשין בעבודה, אסורין לספר ולכבש, כדי שלא

יכנסו למשמרתם מגזלין. כיון שידעין שאסורין (אף) [אן] מקדימים ומתקנים את עצמן, ובחמישי [מותרין] לכבש ולספר

מפני כבוד השבת. תנו רבנן מלך מסתפר בכל יום כהן גדול מערב שבת לערב שבת, הואיל ומשמרות מתחדשין בהם [בהן]

הדיעות אחד לשלשים יום, שנאמר וראשם לא יגלחו, יכול לא יגלחו לעולם אלא יגדלו שערים, ולא ופרע לא ישלחו, לא

יתנו שלוח אחר לשלשים, כדי לומר לא יאייכבו שער להיות משלח לפניהם ולאחריהם, כסוס יכבמו את ראשיתן, אלא להם גדול אלא

כשיעור כסוי הראש, והוא שלשים יום כנזירות דכתיב ביה יהיה, יהיה בגיטטריא ל', וגמרי הכהן פרע פרע מגזר.

## פרק שני תענית

### זי.

ויודע שבתי אבותיו קבועין לשם אסור לשחות יין וכו'. פירוש

אסור לשמות יין חוץ לסעודתו אצל צעודתו מותר דיין

שכמוך הסעודה אינו משכר:

**ובחמישי מותרין מפני כבוד השבת מאי טעמא.** פי' מאי

טעמא אין הכהנים מותרין להסתפר

אלא דווקא צמתישי צצנת כדי שלא

יכנסו למשמר כשהן מגזלין פי' ולא

ימתינו עד יום אחד מימי השבוע

הצא ויסתפרו קודם שיכנסו

למשמרת דלס לא יסתפרו קודם

יהיו אסורין כל השבוע הצא עד

יום החמישי וממך זה שאסרו לספר

כל השבוע הצא יסתפרו קודם

שיכנסו למשמרתם ולא יהיו מגזלין:

**בהן גדול מסתפר מע"ש ערב**

**שבת** ובהן הדיוט אחד

שששים יום. פירוש שאינו יכול

להשהות יותר והאי דקאמר צמקון

השתא דכתיב פרע לא ישלחו פרע

ליהו פי' פרע ליהו עד שלשים

יום אס יצלה:

**צ"ד ירבו כ"ס.** פירוש ואפילו עד

ל' יום וקסא דלס ק"ג

דפרע למה לא (א) וי"ל דשמא ר"ל לא

לירכו עד ל' יום אלא יגלח ככ"ט:

**שלא ירבו צ"א משלחו.** יומר

משלשים יום:

מכלל

ומשמרת בית אב שלו ויודע שבתי אבותיו קבועין שם אסור לשחות יין

כל אותו היום: **במכיר משמרתו ואין מכיר משמרת בית אב שלו ויודע**

**שבתי אבותיו קבועין שם אסור לשחות יין כל אותה שבת אינו מכיר**

**משמרתו ומשמרת בית אב שלו ויודע שבתי אבותיו קבועין שם אסור לשחות**

**יין כל השנה (6) רבי אומר אומר אני אסור לשחות יין לעולם (7) אבל מה אעשה**

**שתקנתו קלקלתו אמר אביי כמאן שחו האידנא כהני חמרא כריכי: אנשי**

**משמר ואנשי מעמד אסורים לספר ולכבש ובחמישי מותרין מפני כבוד**

**השבת: מאי טעמא (8) אמר רבא בר בר חנה אמר ר' יוחנן (9) כדי שלא יכנסו**

**למשמרתם כשהן מגזלין ת"ר (10) מלך מסתפר בכל יום (11) כהן גדול מערב שבת**

**לערב שבת (12) כהן הדיוט אחרת לשלשים יום מלך מסתפר בכל יום מ"ט**

**אמר רבי אבא בר זבדא אמר קרא (13) מלך ביפיו תחזינה עיניך כהן גדול מע"ש**

**לערב שבת מ"ט אמר רב שמואל בר יצחק הואיל ומשמרות מתחדשות כהן**

**הדיוט אחת לשלשים יום מגלן אחיזא פרע מגזר כתיב הכא (14) וראשם לא**

**יגלחו ופרע לא ישלחו וכתיב התם (15) קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו**

**מה להלן שלשים אף כהן שלשים ונזיר גופיה מגלן אמר רב מתנה**

**(16) סתם נזירות שלשים יום מגלן אמר קרא יהיה בגיטטריא לתלין הוי א"ל**

**רב פפא לאבבי ודילמא ה"ק רחמנא לא לירכו כלל אמר ליה אי הוה**

**כתב לא ישלחו פרע כדקאמרת השתא דכתיב ופרע לא ישלחו פרע ליהו**

**שלוחי הוא דלא לישלחו אי הכי אפילו האידנא נמי (17) דומיא דרשתיו יין**

**מה שתויי יין בזמן ביאה הוא דאסור שלא בזמן ביאה שרי אף הכא נמי**

**והתניא (18) רבי אומר אומר אני כהנים אסורין לשחות יין לעולם אבל מה**

**אעשה שתקנתו קלקלתו ואמר אביי כמאן שחו האידנא כהני חמרא**

**כרי**

ביום שני כמזהו. כגון שהיא משמרת יהויריב, בתחלת ניסן בית אב פלוני באחד בשבת, בית אב פלוני בשני בשבת, וכן

כולן, ולפיכך אמרו [המכיר] משמרתו באיזה חדש ובאיזה שבוע זמנו, ובית אב שלו באיזה היום מן השבוע זמנו, והוא מן

הקבועים לעולם, אסור לשחות יין בו ביום, מאי טעמא אמרין שמא יבנה הבית ויהיה שתייו ואינו יכול לשמש בו ביום.

ומי שאינו מכיר בית אב שלו, אבל מכיר באיזה שבוע זמן משמרתו, אסור לשחות יין כל אותו שבוע. ומי שאינו מכיר לא

זה ולא זה, אבל יודע שבתי אבותיו קבועין בעבודה, אסור לשחות יין לעולם, דבכל יום חיישינן שמא יבנה יום זה. ואמר

[אומר] אני כגון זה אסור לשחות יין לעולם. (2) אסור דרבנן, ואסורין (אצל) [נאל] תקנתו קלקלתו, ולא השמטנו כולה

בסנהדרין כיון פרק כהן גדול. פי', כיון שנתקלקלה [נדיעתן] בבית אב שני הותר, שאפילו אם יבנה הבית ואינו משמש

עד שישב בית דין של כהונה וקבעתו באיזה יום ישמש, לפיכך עכשיו מותר, וכן כל כהן שאינו בר עבודה ביום יודע

מותר. ועל זה אמר אביי, כמאן שחו האידנא כהני חמרא כריכי, מכלל דרבנן סברי כשנחמתייהו, ואכיל דהוה כהן מבני ביה

לא הוה שתי חמרא, דהא אמר רבא לדביהתו דאביי ידענא ביה בנחמתי דלא הוה שתי חמרא, ונהגו הכהנים לשחות יין